

Dux Györgyné Két Gyerekével

A képen, ami 1930-ban készült, édesanyám, Kohn Margit, Anna húgom és én, Berecz Endre vagyok.

Édesanyám, Kohn Margit is Csornán született, 1902-ben. Ott járt zsidó elemibe, aztán polgári iskolát végzett Pozsonyban, mert akkor még nem volt Csornán polgári. Nem költözött oda, nem is ingázott, hanem úgynevezett magántanuló volt, és csak vizsgázni ment Pozsonyba. Hogy itthon ki tanította, azt nem tudom. A polgári az állami iskola volt. Tizennégy és huszonkét éves kora között otthon volt, tudtommal nem dolgozott. Lehet, hogy az apja ruhaboltjában segített. Aztán huszonkét évesen hozzáment apámhoz, és jöttek a gyerekek. Végig háztartásbeli volt, és emellett a boltban segített.

A húgommal, aki 1929-ben született, nem nagyon volt kapcsolatom. Jóval fiatalabb volt, és én korán el is kerültem otthonról. Arra emlékszem, hogy amikor nagyon kicsi volt, akkor rettenetesen sokat sírt. Nem utáltam, csak nem sok közünk volt egymáshoz.

1945 júniusában hazajött édesanyám. A hazajövelete után egyszer elmondta nagyjából, hogy mi volt, és soha többé nem beszélt semmiről. Mintha kitörölte volna az életéből, ami vele történt. Édesapám már túl volt azon a koron, a negyvennyolc éves korhatáron, hogy munkaszolgálatra hívták volna be. 1944 nyarán édesanyámmal s a húgommal először bekerültek a csornai gettóba, ahova a csornai járáshoz tartozó falvakból is hoztak embereket. 1944. június huszonegyedikén összegyűjtötték őket a Fő téren, délután a csendőrök gyalogmenetben az állomásra kísérték őket. Az állomáson azután hetvenöt-hetvenöt személyt egy-egy tehervagonba raktak, és körülbelül négyszáz embert Sárvárra, háromszázötvenet Sopronba szállították. A családom Sopronba került. Itt egy félig kész, padló és ablak nélküli épületbe [Az Evangélikus Tanítóképző Intézet félig elkészült kollégiumi épülete volt. -- A szerk.] szállásolták el őket, ahol az egyik, régen megkeresztelkedett családanya fiával együtt mindjárt öngyilkos is lett. Sopronból 1944. július másodikán indult el a deportálóvonat Auschwitzba, ahova július 5-én érkeztek meg [Braham szerint Sopronból is, Sárvárról is 1944. július 7-én indult a deportáltakat szállító vonat (a könyv Hatodik Független szerinti a 3077-es, ill. 2204-es számú vonat) (Randolph L. Braham: A magyar Holocaust, Budapest,

Gondolat/Wilmington, Blackburn International Inc., é. n. /1988/). -- A szerk.]. Apám és a húgom ott pusztult el.

Anyám elég hamar elkerült Auschwitzból Ravensbrückbe, és valahol Berlin mellett egy lőszergyárban dolgozott végig. Csak a lágerben voltak SS-ek, a gyárban nem, ott munkavezetők voltak. Az ő munkavezetője egy nagyon rendes ember volt, elég sokszor adott neki mindenféle dolgokat, meg beszélgettek. Mesélt neki magáról és a gyerekeiről. Ott nem volt az a felügyelet, mint ami egy lágerben. Úgy hívták azt a bizonyos bácsit, hogy Otto Krüger, egy idősebb ember volt. Nem katona volt, hanem munkás. Anyám soha nem beszélt arról, hogy mi volt a táborban, csak a gyárról beszélt. Amikor az oroszok közeledtek, akkor elindították, és hajtották őket fölfelé, Hamburg felé. De a végén utolérték őket az oroszok, és azok szabadították föl. Hihetetlen módon jött haza. Valahogy Varsón majd Lembergen keresztül, egészen lehetetlen útvonalon.

Anyám 1945 után egy kézimunka-rövidáru boltot vitt Csornán. 1948-ban újból férjhez ment egy Dux György nevű úrhoz, akinek a szakmája könyvelő volt, és az OTP-nél dolgozott Csornán. Aztán 1964 végén felköltözött hozzánk a férjével a Lövőház utcába, és 1965 elején meghalt.